

גולדה ודיין על גדת התעלה: להגיד "לא" לכל העולם

ב־1956 הפכה בן־גוריון לשרת־החוץ. כל עוד רצה להעמיד פנים של רודף־שָׂרָם השאיר את משה שרת על כנו. אך כאשר החליט להתחבר עם שני מישטרים קומוניסטיים, צרפת וברית־מנה, כדי לתקוף את מצריים — חיפש שרי חוץ נוקשה לגישה החדשה. ערב מיכצ'ע־סיני זרק את שרת, מינה את גולדה מאיר.

בתפקיד זה לא הבריקה גולדה, ולא לכדה את אהדת הציבור הישראלי. התפקיד, הצטמצם כולו בקיום מגר עם עם הגויים. לא איפשר לה להפעיל כראוי את כישר רונה הגדול ביותר.

השגרירים הזרים השמועיה את אותם הי נאומים שהרטיטו את ליבות היהודים. אולם הדיפלומטים הגוים הגיבו אחרת. הם ראו בה אשה צדקנית, מתחפדת, אי־פוליטית, רדודה וניקשה. הם לא פכנו אותה.

לבן־גוריון עצמו היתה סיבה טובה להתחרט על הכי נסת אשה זו לצמרת הממשלה. כי גולדה מאיר מילאה את התפקיד המרכזי בהדחת דויד בן־גוריון ב־1963, כשפחד נערי־החצר הצעירים של בן־גוריון נפל על הי הנהגה הקשישה. שינאתה הלוהטת של גולדה למשה דיין ולשימעון פרס. עוד מהמים ששניים אלה ניהלו מדי גיות־חוץ פרטית והתעלמו מקיום שרת־החוץ הרישמית. הפכה שינאה לבן־גוריון עצמו. אחרי הפילוג, ניהלה את המאבק הקשות ביותר נגד רפ"י.

אירו הקשוב לוי אשכול לעצתה במאי 1967, תחת הלקים את ממשלת הליכוד הי זאומי, היה משה דיין כיום עסקן נשכה בשוי לי האופוזיציה.

עלייתה לשלטון נראית כצירוף של מיקרים. מיקרה הוא שאשכול נפטר משבץ־לב. מיקרה הוא שיחסי הכר חות בצמרת היו מאוונים כפי שהיו, ושל א היה לתפקיד העליון מועמד סביר אחר מקרב מפא"י.

אך כמו למיקרים אחרים, נראה שגם למיקרה זה היה הגיון נסתר.

סס כאן מדינה ידידותית. אולם סטאלין היה גם מודע לרגשות העמוקים שהמדינה החדשה עשויה לעורר בי קרב מיליוני היהודים בברית־המועצות עצמה.

לתוך מצב עדין זה פרצה גולדה מאיר כמו שור לתוך חנות של בלי־חסינה. בסך הכר שהתה כמוסקבה ארבעה חודשים — מסוף אוגוסט 1948 עד ינואר 1949. זמן קצרצר זה הספיק כדי להרום כימעט ללא־תקנה את יחי סי ישראל—ברית־המועצות — ולעורר מחדש את התנועה הציונית בארץ הסובייטים.

גולדה היתה, אולי האדם האחרון שיכול היה לקשור יחסים טובים עם שליטי מוסקבה. כפי שהודתה לא פעם, השאירו בה שמונה שנות־חייה הראשונות ברוסיה זיכי רונות וזועתיים בלבד. השגרירה הראשונה לברית המועצות שנאה בעומק ליבה גם את רוסיה וגם את הי מיסטר הסובייטי.

היא ראתה את עצמה מלכתחילה כשגרירת ישראל ליהדות ברית־המועצות. ביקוריה ההפגתיים בבית־הכני סת של מוסקבה עוררו סצינות של התלהבות המונית, שצולמו ופורסמו ברחבי העולם. במישרדו של הרוזן הי זקן בקרמלין גידלק אור אדום. הוא החליט, כנראה, שהסכנה הפנימית של התעוררות הציונות בבריה"מ עולה בחומרתה על כל שיקול סובייטי אחר כלפי ישראל.

בתפקיד זה ככר הראתה גולדה את כל סגולותיה המיוחדות כמדינאית: אי־היכולת הטוטאלית להבין זרים וזנח עימם מישיחק פוליטי, בצד הכישרון העיזאי לנגן על מיתר רייהיבם של יהודים.

קטרינה הגדולה

ב־ינואר 1949, אחרי הבחירות לכנסת הראשונה, החזיר בן־גוריון את גולדה ארצה, מסר לידיה את מישרד־העבודה. יתכן שהשפיע גם החשש שגולדה עלוי לה לגרום לשואה ביחסי תל־אביב—מוסקבה.

היו אלה "סיבות מישפחתיות", ופעם אחרת שהיו "כדי מיני סיבות".

ברור שכבר אז נהגה גולדה להיות "צודקת" ומוזע זעת לעיתים תכופות. היא הכריחה את המיטבח להי גיש לחברים דג־מלוח מקולף, למורת רוח הבחורות הי אחרות, שלא אהבו לקלף. היא הקפידה לגהץ את בגי דיה, שוב למורת רוח הבנות, שויתרו על הגיהוץ המי סרך. היא הכריחה את החברים להחליף את ספלי הי אמאיל החלודים, ואף טיפסה על הסולם התלול של מיגדל־המים, לתדהמת החברים והחברות כאחד.

בן־גוריון, שבא ארץ 16 שנים לפניו, נדי הם ונגעל ביום הראשון מן השפה הערבית והריחות הערביים, שבחם נתקל עם רדתו מן האוניה ביפו. גולדה מאיר התעלמה מן הערי בים בכלל, ראתה בהם חלק מן הנוף — מטי רידים פחות מן המלריה, ובהרבה פחות מן הברחש — אך שייכים לאותו סוג.

הדבר היחיד שהביא אותי לכלל ייאוש היה הבר חש, מרחביה נמצאה בין שני כפרים ערביים ומזמן לזמן היו יורים עלינו — אבל האמנתי שיבוא זמן ונחיה איתם בשלום. במרחביה היתה מלריה, וגם אני חליתי במלריה ושכתי בבית־החולים, אבל האמנתי שיבוא יום ולא יהיו ביצות ולא תהיה מלריה. אבל הזבובנים הי אלה — האם יבוא להם סוף?"

זאת היתה טעותה של גולדה. הייתושים נעלמו. הברחש כימעט נעלם. אבל הערבים לא נעלמו — ו50 שנה אחרי שהצטרפה לקבוי צת מרחביה התייחסה אליהם גולדה כאותה אייהכנה טוטאלית, כאותה התעלמות גמורה, כפי שעשתה אז.

שור בחנות חרסיה

כשעזבה את מרחביה "מכל מיני סיבות", לא הלכה גולדה מאירסון להוראה. אכן, נדמה שלא עברה אף יום אחד במקי צוע זה — אף שנדנה כי חיה כמורה או כגננת, בייחסה לזולת.

גולדה הלכה לעסקנות — המיקצוע היחיד שבו עסקה כל חייה. היא עברה את הדרך הקלאסית של עסקן מפא"י — שנתיים עבדה בהנהלת סולל־בונה, משם עבי רה למועצת־הפועלות ולוועד־הפועל של ההסתדרות, מד שם לוועד־הפועל הציוני ולוועד הלאומי. כשנאסרו מני היגי היישוב ונכלאו בלטרון, מילאה את מקומו של משה שרת כראש המחלקה המדינית של הסוכנות — מישרד־החוץ של המדינה־בדרך.

עם קום המדינה, היתה גולדה שייכת לגארניטורה השנייה של מנהיגות מפא"י, בדרגה אחת עם לוי אשכול, מרדכי נמיר ודומיהם. בחיפון הראשון של אייזש עמי דות־המתח של המנגנון הממלכתי החדש, נשלחה כי

שרת־החוץ: אוצר של 200 מילים

שגרירת ישראל במוסקבה, אולי מפני שנולדה ברוסיה וידעה רוסית.

היה זה בשיא ירח־הדבש הסובייטי—ישראלי. ברית המועצות היתה המדינה הראשונה בעולם שהכירה דרי יורה בישראל, מייד עם הכרות המדינה. נשק קומר ניסטי — מרובים ומיקלעים ועד מטוסים — זרם לישי ראל. הכרותו המפורסמת של אנדריי גרומיקו באו"ם, שהיתה מנוסחת בלינגון ציוני בולט, ביטאה את התפי נית המדהימה של סטאלין לטובת ישראל.

יחסים אלה היו עדינים מאין כמוהם. ברית־המועצות היתה מעוניינת להוציא את הבריטים מארץ־ישראל, לב-